

Tas Latweeschu lauschu draugs.

1836. 29. Oktober.

44ta lappa.

Jauna sinna.

Is Dsehrbenes draudses, Widsemme. Muhsu draudse irr diwi basnizas, weena Dsehrbenē, ohtra Drustōs, kurrā mahjitajs iktreschu fwehdeenu Deema wahrbus turr un pee kurras peederr Wezza un Jauna-Drustu-muischa, Gattardamuischa, Hulufalns un Brinkene, pawissam 28 arktu leelumā. Schi Drustu basniza jau wezza bij palikkufi un Leelungi ar draudsi sagahdaja naudas un zittu waijadsi bu preeksch jaunās, fo schi pawassarā sahje buhweht. Zebtschu ta pee winnas peederriga draudse ne tik leela, taf par to gahdats, fa ta jauna basniza it pa gohdam un smukka tiks usbuhweta no afmineem, ar tohrni, un fa tai arr ehrgesles ne truhks. Pehz leelaka stipuma juntu ne usliks no daktineem, bet ar dselses plahstehm to aplahs, us fo schi masa draudse sawadi pilnus 500 fudr. rublus irr samettufi; un lai gan tik pawassarā eefahks strahdajt pee schihs jaunās basnizas, taf jau taggad junts usliks tik labbi basnizai, fā arr tohrnam. Scho pawissam schi wassarā wehl ne gribbeja usbuhweht, tapehz fa dohmaja, fa to ne paspehs tai paschā wassarā, un tadeht tee kohki, fas preeksch tohrna bij uszirsti, wehl isgahjuschā seemā ne tikke iswesti, bet meschā atstahsti. Kad nu wassarā to weiklu darbu redseja, tad laudim prahts nahze, arr wehl scho gaddu tohrni ustaisht; un tapehz draudse nehmahs, ap Jahneem tohs 68 leelus balkus, fas preeksch tohrna bij uszirsti un no kurreem neweens teewaks pahz 20 tukkeem, is mescha isdabbuht. Tur tai meschā ne wedd nekahds wassaras zelsch, un laudis ne apnikke, tohs leelus balkus tur ar rohkahm isnest un iswilkt, kamehr tohs dabbuja us zeetas semmes, fur sirgu spehks warreja palihdseht. Lihds 30 un 40 zilwekeem tā ar katru balki nopuhlejahs un to leelu darbu labbi us gallu wedde. Redz, fo labs prahts paspehj! Tā nu Drusteneescheem winnu

jauna basniza par gohdu buhs un ta us zittu ruddeni gan wissai gattawa tiks, tà ka to tad warrehs eefwehtih.

Kristaps Kolumbus.

Ta leela pafaules dalka, ko Ameriku sauž un kas eefsch seemela-widdus-un deenas-widdus-streheem eedallahs, kur taggad dauds tuhkstofchi kristiti zilweki dshwo un no kurrenes mums ar fuggeem wissahdas pehrwes un itt ihpafchi tee pehrwu kohki, kas tur deenas-widdus puffé aug, un dauds zittas derri-gas leetas tohp atwestas, — tikke preefsch 344 gaddeem no weena wihra, kam wahrds Kristaps Kolumbus, useeta.

Schis wihrs bij' dsimnis Italias semmē un tur augstās skohlās daschu gudribu eemahzijeas. Bet pahr wissu winsch mihstoja tahs sinnas pahr muhsu semmes lohdi un winnam nahze prahtā, ka us wakkara puffes ais leelo wakkara-juhru wehl waijag' buht kahdai semmei. Lihds schim wehl neweens us to puffi ne bij' gahjis un tadeht arri neweens winnam ne gribbeja tizzeht. Bet winsch gahje us Spahneru semmi, tur no Behnienes Isabelles isluhdse 3 kuggus un apnehmahs ar teem to eedohmahtu jaunu semmi usmekleht. Winnam tikke apsohlihts, ka tahs semmes, kurras winsch atrastu, gan Spahnereem buhs peederreht, bet winnam brihw tannis waldihst kà Behninam.

Treschā deenā rudsu mehnesi, 1492 gaddā Kolumbus sawu garru zekku pa juhru usnehme. Gefahkumā bij' wissi preezigi, bet kad neddelas un mehneschi pagahje un wirs sweschas juhras neko zittu kà ween uhdeni un debbesi dabbuja redseht, tad kuggineeki sahze kurneht, un Kolumbum bij' jaapsohla, ja pa trim deenahm semmi ne atrastu, atpakkat braukt. Bet jau ohtrā rihstā tee ar ne-isfakamū preeku semmi eeraudsija un pee tahs juhras-fallas Guanahani peebrauze. Schē atradde paganus, kas plikki staigaja. Ta falla bij' augliga, bet seltu, ko wiini kahroja, tē ne atradde. Tahlak' braukdami, tee atradde wehl wairak fallas un pehdigi arr' paschu to leelu pafaules dalku un dauds selta. Tē nu gribbeja pilli buhweht, bet kad winnam eerohtschu un ammatneeku truhke, tad apnehmehs atpakkat us tehwu-semmi braukt un no turrenes kahdus atwest.

Tē nu winsch tappe ar gawilefchanu un leelu gohdu fanemts; bet — kà jau allasch mehds buht, ka labbam zilwekam sfaugu ne truhkst, tà arr schē atrad-dahs wihri, kas sazzija, ka tas gan tahda grehta leeta ne bijis, kà wissi daudsi-

noht. Kolumbus, kas ar teem wiheen patlabban pee maltites fehdeja, nehme, pasmeedamees, iswahritu wistas ohlu no blohdas un waizaja, kurfch no teem weeseem scho warroht tà us galdu list, fà us teewgallu stahwoht? Wiffi mehginaja, bet neweenam ne isdewahs; jo ohla arween fahnis apwehlehs. — Pehdigi nehme Kolumbus ohlu, speede to zeeti us galdu tà, fà gals plahffans paliffe, un redsi! ohla stahweja. "Nu, tà tas nemas naw greht, tà mehs wiffi warram darriht!" isfauze wiffi fà ar weenu balsi. Bet Kolumbus fazzija: "Zuhs paschi no sewis ne warrat ohlu us galda stahdiht, un tomehr dohmajeet deesgan gudri to padarriht, fo es isdarriju. Eita un mahzajtees paschi sew atsiht!" —

Kolumbus aisbrauze ohtru reisi us to jaunu semmi, buhweja pillis un ne tahwe faweem laudim tohs nabbagus paganus nizzinaht. Bet weens no winna laudim brauze atpakkat us Spahneru-semmi un Kolumbu apfuhdseja pee Fehninenes, fa tas griboht prett winnas dumpi zelt. Schi fuhstija zittu wiheru winnam pakkat, un nu tas wihrs, kas tik dauds labba darrijis, tappe fà blehdis Fehdès eeflehgtis un atpakkat us Spahneru-semmi wests.

Schè gan tuhlin Fehdes winnam nonehme un winsch no jauna us sawu semmi brauze. Bet leela wehtra winnu aiswedde us to fallu, fo fauz Jamaika, fuggis faplihs un tè buhtu winnam janonihtst, ja diwi drohschi wiheri ne buhtu us ohtru fallu aisbraufuschi un no turrenes weenu fuggi atweddufchi. Bet tomehr 8 mehneschi pagahje, kurròs Kolumbus zaur wahjibu un baddu dauds iszeete.

1504tâ gaddâ winsch atkal Spahneru semmè atnahje. Fehninene Isabelle bij' nomirrufe un jaunais Fehninsch ne peepildija, kas Kolumbum bij' apfohlis. Pehz diweem gaddeem Kolumbus nomirre zaur behdahm par tahdu leelu nepateizibu. Pehdigi, preeksch mirschanas winsch isluhdsehs, lai winna nomirruschas meefas wedd us to no winna atrastu semmi un tahs Fehdes, ar kurrahm winsch bij' fahlehgtis, winnam kappâ lihds dohd, kas arv' tappe padarrihts. Winna meefas klüe us to juhtras fallu, fo Hispaniola fauz, kas pee widdus Amerikas peederr, tanni pilssehtâ Domingo, paglabbatas.

Pirmajam, kas to no Kolumbus useetu semmi isluhkoja un aprakstija, bija wahròs *Amerikus*, un tà schi semme, winnam par gohdu, tikke nosaukta Amerika.

Ar fahdu firds; drohschibu jauna meita, sawu dsihwibu nebehdadama,
zittus no breefmahm aisfargaja.

Rahdam melderam bij leets suns, kas kà ustizzams fargs pee Fehdes gul-
leja. Weenà nakti melder dsird, ka suns aplam plohsahs, un gribbedams sin-
nabt, kas tur effoht, sauz kalponi, kas jauna meita bij. Schi islezz no gultas
un tàpat krekla gribb pa durwim eet ahrà. Zif ko durwis atwer, tè wiinnai
tas suns lezz pretti un fahk to breefmigi faplohsfih. Melder, to dsirdedams,
gribb ar zittu faini tai nahkt palihgà, bet meita, durwis no ahr' puffes aiswil-
dama, falka: lai jel no Deewa puffes ne nahk, jo tas suns effoht trafs. "Es
jaw esmu fakohsta, preeksch mannim wairs glahbschana newaid; fargajtees juhs,
ka leelaka nelaine ne noteek. Es raudsichu weena patte sunni pee Fehdes pee-
flehgt." Ar leelahm mohfahm wiinnai isdewahs, sunni, kas to breefmigi bij fa-
plehsis, atkal peeflehgt, kur melder to tuhda noschahwe. Bet pee nabbagas
meitas wiffa ahrsteschana bij' welci. Ar leelu pazeetibu ta wiffas fahpes panesse,
sawu dwehfeli Deewam atwehledama un to firnigi luhgdama, wiinnai nahwes-
stundiau weeglinabt.

Pehz mas deenahm ta palikke trafka un sawu garru islaide. — —

Sinna, zif naudas 28. Oktober = meh. deenà 1836 eeksch Nihges makfaja
par daschahm prezzehm.

Par	Makfaja:	Sudr. naudà. Rb./K.	Par	Makfaja:	Sudr. naudà. Rb./K.
1	pohru rudsu, 116 mahrzins smaggu	1 25	1	pohdu (20 mahrzineem) wafku	7 —
—	meeschu, 100 mahrzin. smaggu	1 10	—	— tabaka	— 65
—	kweeschu, 128 mahrzin. smaggu	1 90	—	— sweesta	— 2 —
—	ausu	— 70	—	— dselses	— 65
—	sirnu	1 50	—	— linnu, frohna	2 20
—	rupju rudsu = miltu	1 20	—	— brakka	2 —
—	bihdeletu rudsu = miltu	1 60	—	— kannepu	— 80
—	bihdeletu kweeschu = miltu	2 20	—	— schkichtu appinu	3 —
—	meeschu = putrainu	1 60	—	— neschkichtu jeb prezzes appinu	2 —
—	eefala	1 15	—	— muzzu silku, egli muzzà	6 50
—	linnu = sehklas	3 50	—	— lasdu muzzà	6 75
—	kannepu = sehklas	1 50	—	— smalkas fahls	4 —
1	wesumu seena, 30 pohdus smaggu	3 —	—	— rupjas baltas fahls	4 50
barrotu	wehrschi gaku, pa pohdu	1 —	—	— wahti brandwihna, puffdegga	8 50
			—	— divdegga	10 50

Weenu sudraba rubli warreja dabhuht par 359½ kapeikeem warra naudas.

Lihds 25. Oktober pee Nihges irr atnahfufchi 1083 fuggi un aisbraufufchi 1003.

Wrihw drikkeht. No juhrmallas = gubbernementu angstas waldischanas puffes:

Dr. C. E. Napiersky.